

На противагу калькуляціям кошториси у корпораціях формуються, зазвичай, за економічними елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати. Але вони можуть формуватись за індивідуально розробленою для цілей управління корпорацією структурою. Кошториси дають змогу узагальнити всі витрати, незалежно від рівня диверсифікації діяльності, що створює можливості для вивчення та аналізу структури витрат, визначення тенденцій динамічних та структурних змін. Зведений кошторис витрат корпорації надалі може слугувати безпосередньою базою для формування бюджету доходів і витрат, та побічно використовуватись при розробленні бюджетів руху грошових коштів та активів і пасивів.

Формування кінцевої шахівки порівняння витрат за калькуляційними статтями та економічними елементами (чи індивідуально розробленим групуванням витрат) дає змогу врахувати сукупність взаємозв'язків та визначити прогалини у неврахуванні окремих витрат при формуванні собівартості.

Планування поточних витрат характеризується високою точністю, охопленням усіх сфер діяльності підприємства, комплексністю та системністю. Точність розроблених планів істотно залежить від якості інформаційного забезпечення зовнішнього та внутрішнього. З огляду на це перспективами подальших досліджень є пошук методів побудови ефективної багаторівневої системи інформаційного забезпечення процесу планування поточних витрат.

Література

1. **Ильин А.И.** Планирование на предприятии: Учебник/ А.И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2004. – 5-е изд., стереотип. – 635 с.
2. **Орлов О.О.** Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
3. **Осипов В.И.** Економіка підприємства: Підручник. – Одеса: Маяк, 2005. – 724 с.
4. **Партин Г.О. Загородній А.Г.** Управлінський облік: Навч. посібник. – Серія "Дистанційне навчання", № 14. – Львів: Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2003. – 194 с.
5. **Погорєлов Ю.С.** Вибір і обґрунтування методів управління затратами підприємства: Автореф. дис.... канд-та екон. наук: 08.06.01/ Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк, 2006. – 18 с.
6. **Типовая методика разработки техпромфинплана производственного объединения (комбината), предприятия.** – М.: Экономика, 1979. – 448 с.
7. **Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А.** Управління витратами підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
8. **Федулова Л.І.** Актуальні проблеми менеджменту в Україні. – К.: Фенікс, 2005. – 320 с.
9. **Цал-Цалко Ю.С.** Витрати підприємства: Навч. Посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.

УДК 331.5(477)

*Асист. С.С. Гринкевич, канд. екон. наук;
студ. І.О. Смолярчук – Львівська КА*

ВАЖЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Розглянуто основні важелі державного регулювання ринку праці в Україні та напрями державного впливу. Здійснено аналіз сучасного стану ринку праці та зайнятості в Україні.

Ключові слова: державне регулювання, ринок праці, зайнятість, безробіття.

Assist. S.S. Grynkevych; stud. I.O. Smolyarchuk – Commercial Academy of Lviv

Levers of national regulation of jobmarket in Ukraine

Describe main levers of national regulation of the jobmarket in Ukraine and directions of national influence. Was made analysis of modern jobmarket and engagement in Ukraine

Keywords: national regulation, jobmarket, engagement, unemployment

У кінці 2005 року Україна одержала статус країни з ринковою економікою. І сьогодні дуже важливим є здійснення ринкових реформ як в економічній, так і в соціальній сферах суспільства. Особливу увагу необхідно приділити, насамперед, регулюванню зайнятості та ринку праці загалом. Глибоке знання фундаментальних основ економіки праці відіграє ключову роль в розумінні безлічі соціальних проблем та явищ.

Протягом останніх років в економіці та політичному житті України відбулися трансформаційні процеси, які відзначилися також і на ринку праці та у сфері зайнятості населення. Зокрема, відбулося піднесення економічної активності населення, скорочення рівня безробіття, зменшилась кількість зневірених у пошуках роботи незайнятих громадян працездатного віку, зріс попит на робочу силу з боку суб'єктів господарювання, збільшилися обсяги працевлаштування незайнятого населення, у тому числі за рахунок введення нових робочих місць, відбулося зростання середньомісячної допомоги безробітним.

Дані позитивні тенденції свідчать не тільки про піднесення економіки, а й про підвищення ефективності механізму державного регулювання ринку праці та зайнятості населення. Механізм регулювання ринку праці має задіяти економічні стимули, котрі сприяють соціально-економічному розвитку держави. Головним завданням механізму регулювання ринку праці та зайнятості населення є забезпечення ефективного використання наявної робочої сили для отримання максимального економічного і соціального ефекту.

Державне регулювання ринку праці – система правових та організаційно-економічних заходів держави щодо забезпечення ефективної зайнятості, нормальних умов праці та раціонального використання робочої сили. Для здійснення цих заходів держава використовує економічні, адміністративні та правові важелі. Економічними важелями регулювання ринку праці й зайнятості населення є пільги підприємствам, що створюють додаткові робочі місця для громадських робіт, а також оптимізація заробітної плати робітників з урахуванням ціни мінімального споживчого попиту, допомоги у зв'язку з безробіттям на рівні фізіологічного мінімуму споживання та рівня заробітної плати й ціни робочої сили.

Серед важелів державного регулювання помітну роль відіграє пільгове оподаткування підприємств, які залучають до роботи молодь, інвалідів та інших неконкурентоспроможних громадян.

Розвиток ринку праці потребує створення правових важелів державного регулювання через внесення змін до законодавчих актів про працю, закріплення заробітної плати як ціни робочої сили, відповідності рівня заробітної плати рівню цін на споживчому ринку (мінімальна заробітна плата має дорівнювати фізіологічному мінімуму споживання). Як відомо, в Україні законодавчу основу програми захисту населення закладено у Законі України

"Про зайнятість населення" та "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття", а також державній програмі зайнятості. Ці закони визначають правові, економічні та організаційні основи зайнятості населення України і його захисту від безробіття, а також соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю.

До адміністративних важелів регулювання ринку праці та зайнятості належать:

- упровадження активної та пасивної політики на ринку праці України та її регіонів через організацію громадських робіт;
- створення страхових фондів на випадок безробіття;
- перекваліфікація робітників на потребу ринку і виплати допомоги та кредитів безробітним і членам їх сімей;
- створення центрів з підготовки кадрів при центрах сприяння зайнятості.

Визначальними напрямками прямого економічного впливу держави на розвиток ринку праці в Україні є такі:

- формування оптимальних нормативів пільгового оподаткування підприємств, які створюють додаткові робочі місця для громадських робіт і фонди страхування на випадок безробіття;
- формування оптимальних нормативів пільгового оподаткування та застосування пільгових кредитів для підприємств, що влаштовують на роботу жінок, молодь, інвалідів та інших осіб, які підпадають під 5-відсоткову квоту. Водночас нормативні штрафи та санкції мають застосовуватись до підприємств, що відмовляють у влаштуванні на роботу зазначеним особам. Механізм дії цих важелів має бути законодавчо врегульовано;
- оптимізація заробітної плати робітника з урахуванням ціни мінімального споживчого кошика. Цей норматив та механізм його дії мають визначатись виходячи з цін мінімального споживчого кошика для робітника та членів його сім'ї, які перебувають на його утриманні, та ціни робочої сили. Зазначений норматив має враховувати також регіональний рівень цін на споживчі товари та особливості змін ціни робочої сили на регіональному ринку праці;
- оптимізація нормативу допомоги через безробіття на рівні фізіологічного мінімуму споживання на безробітного та членів його сім'ї, які перебувають на його утриманні;
- дотації підприємствам, що створюють центри підготовки та перепідготовки кадрів на потребу ринку. Механізм надання таких дотацій має враховувати регіональний попит на робітників певної спеціальності в регіоні та якість підготовки кадрів.

Ще одним напрямком державного впливу на ринок праці є державні контракти. Їх укладають між державою та підприємствами і спрямовують на створення додаткових робочих місць, пом'якшення наслідків безробіття, створення робочих місць на громадських роботах регіонального масштабу. Державні контракти мають враховувати стан ринку праці на перспективу, інших сегментних ринків і розвиток демографічної ситуації в регіоні.

Сучасний стан ринку праці та зайнятості в Україні зображено в табл. 1.

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити такі висновки: економічно активне населення у віці від 15-70 років у 2005 році, порівняно з 2000 роком, зменшилось на 550 тис. осіб, кількість зайнятого населення збільшилось на

Табл. 1. Економічна активність населення (за матеріалами вибірових обстежень населення (домогосподарств) з питань економічної активності)*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	у середньому за рік					
Економічно активне населення у віці 15-70 років, всього, тис.осіб у тому числі:	22830,8	22426,5	22231,9	22171,3	22202,4	22280,8
Зайняті*	20175,0	19971,5	20091,2	20163,3	20295,7	20680,0
Безробітні за методологією МОП	2655,8	2455,0	2140,7	2008,0	1906,7	1600,8
Економічно неактивне населення у віці 15-70 років, тис.осіб	13318,4	13595,6	13667,5	13687,6	13622,9	13559,7
Рівень економічної активності, у % до всього населення означеного віку	63,2	62,3	61,9	61,8	62,0	62,2
Рівень зайнятості, у % до всього населення зазначеного віку	55,8	55,4	56,0	56,2	56,7	57,7
Рівень безробіття за методологією МОП, у % до економічно активного населення зазначеного віку	11,6	10,9	9,6	9,1	8,6	7,2

*www.ukrstat.gov.ua

505 тис. осіб. Чисельність безробітних, порівнюючи за аналогічний період, зменшилась на 1055 тис. осіб, рівень безробіття зменшився на 4,4 %. Загалом можна простежити позитивні тенденції розвитку ринку праці, зростає попит на працю, відбувається поступове зниження рівня безробіття, що по-своєму свідчить про ефективну політику держави у сфері зайнятості та ринку праці, головною стратегічною метою якої є продуктивне використання виробничого і людського потенціалів країни, зростання продуктивності праці та життєвого рівня населення на базі позитивної економічної динаміки.

Література

1. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2000. – 313 с.
2. Державне регулювання економіки: Навч. посіб./ С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
3. Бандур С.І., Кучинська О.О. Механізм регулювання ринку праці та зайнятості населення: проблеми формування, складові, стратегічні завдання// Економіка та держава. – 2005, № 4. – С. 56-61.
4. Денисенко М.П., Гулик Л.С. Державне регулювання ринку праці в Україні: досвід та проблеми// економіка та держава. – 2005, № 1. – С. 8-11.
5. www.ukrstat.gov.ua.

УДК 331.5

Аспір. С.Г. Шевченко¹ – НЛТУ України

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ НОРМ ІНФЛЯЦІЇ

Розглянуто актуальні проблеми дослідження причин та наслідків інфляційних процесів у країні, визначення взаємозв'язку макроекономічних показників та фінансових спекуляцій на товарно-грошових і фондових ринках. Показано методичні підходи до прогнозування норм інфляції.

¹ Наук. керівник: доц. Я.В. Кульчицький, канд. екон. наук – НЛТУ України